

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 162/20
Luksemburg, 17 grudnia 2020 r.

Wyrok w sprawie C-316/19
Komisja/Słowenia

Dokonując jednostronnego zatrzymania dokumentów stanowiących część archiwów EBC, Słowenia uchybiła ciążącemu na niej obowiązкови zachowania zasady nietykalności archiwów Unii

Ponadto, nie podejmując należytej współpracy z EBC w celu usunięcia niezgodnych z prawem skutków tego uchybienia, Słowenia naruszyła również ciążący na niej względem Unii obowiązek lojalnej współpracy

W dniu 6 lipca 2016 r. słoweńskie organy dokonały przeszukania oraz zatrzymania fizycznych i elektronicznych dokumentów w pomieszczeniach Banka Słowenije (słoweńskiego banku centralnego). Dokumenty zatrzymane przez te organy obejmowały wszystkie wiadomości przekazane z wykorzystaniem skrzynki poczty elektronicznej pełniącego wówczas funkcje prezesa, wszystkie dokumenty elektroniczne znajdujące się na jego stanowisku pracy i laptopie dotyczące okresu od 2012 do 2014 r., niezależnie od ich treści, a także dokumenty dotyczące tego samego okresu znajdujące się w biurze prezesa. Działania te zostały podjęte w ramach śledztwa dotyczącego niektórych pracowników Banka Słowenije, w tym jego prezesa, na których ciążyły podejrzenia nadużycia władzy i stanowisk urzędowych w ramach przeprowadzonej w 2013 r. restrukturyzacji jednego z banków słoweńskich. Mimo iż Banka Słowenije podniósł, że działania te naruszały zasadę nietykalności „archiwów Europejskiego Banku Centralnego (EBC)”, wynikającą z protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej¹, zgodnie z którą dostęp do tych archiwów przez organy krajowe jest uzależniony od wyraźnej zgody EBC, organy te przeprowadziły rzeczzone przeszukanie i zatrzymanie dokumentów bez udziału EBC.

W tym kontekście EBC przekazał organom słoweńskim, że jego archiwa zawierały nie tylko dokumenty sporządzone przez EBC w ramach wykonywania powierzonych mu zadań, ale również korespondencję prowadzoną przez EBC z krajowymi bankami centralnymi, konieczną do wypełniania zadań Europejskiego Systemu Banków Centralnych (ESBC) lub Eurosystemu, a także dokumenty sporządzone przez te banki centralne w celu wypełniania zadań ESBC lub Eurosystemu. EBC stwierdził również, że nie sprzeciwia się, pod pewnymi warunkami, wyłączeniu dokumentów zatrzymanych przez organy słoweńskie spod przysługującej im ochrony.

Uznawszy, po pierwsze, że jednostronne zatrzymanie odnośnych dokumentów stanowi naruszenie zasady nietykalności archiwów EBC², a po drugie, że organy słoweńskie wbrew temu co wynika z obowiązku lojalnej współpracy³, nie prowadziły konstruktywnego dialogu w celu usunięcia niezgodnych z prawem skutków naruszenia tej zasady, Komisja wniosła przeciwko Słowenii do Trybunału Sprawiedliwości skargę o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego.

Trybunał, orzekając w składzie wielkiej izby, **uwzględnił** w swym wyroku **skargę Komisji i stwierdził w pełnym zakresie zarzucane uchybienia**. Sprawa ta umożliwiła Trybunałowi sprecyzowanie przesłanek stosowania ochrony archiwów Unii w sytuacji jednostronnego zatrzymania dokumentów stanowiących część tych archiwów, dokonanego przez organy państwa

¹ Protokół nr 7 w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej (Dz.U. 2016, C 202, s. 266).

² Artykuł 343 TFUE; Protokół nr 4 w sprawie Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego (Dz.U. 2016, C 202, s. 230) art. 39; protokół w sprawie przywilejów i immunitetów, art. 2 i 22.

³ Artykuł 4 ust. 3 TUE; protokół w sprawie przywilejów i immunitetów, art. 18.

członkowskiego w innych miejscach niż lokale i budynki Unii, a w szczególności przesłanek umożliwiających stwierdzenie naruszenia zasady nietykalności archiwów EBC.

Ocena Trybunału

– W przedmiocie pojęcia „archiwów EBC”

Trybunał przypominał, że w zakresie w jakim EBC jest instytucją Unii, **zasada nietykalności archiwów Unii ma zastosowanie do jego archiwów**. Trybunał stwierdził w tym względzie, że **archiwa Unii obejmują archiwa instytucji Unii takiej jak EBC, nawet wówczas gdy znajdują się one w innych pomieszczeniach niż budynki i lokale Unii**⁴.

W związku z tym Trybunał uznał, że EBC oraz krajowe banki centralne państw członkowskich wchodzi w skład ESBC, a EBC i krajowe banki centralne państw członkowskich, których walutą jest euro, w tym Banka Słowenii, tworzące Eurosystem⁵, prowadzą politykę pieniężną Unii. Prezesi tych banków, w tym prezes Banka Słowenii są członkami Rady Prezesów EBC⁶, i w związku z tym biorą udział w podejmowaniu decyzji koniecznych do wykonywania zadań ESBC. Zasadniczym celem ESBC jest utrzymanie stabilności cen. W związku z tym podstawowe zadania ESBC polegają między innymi na definiowaniu i urzeczywistnianiu polityki pieniężnej Unii⁷, co wymaga ścisłej współpracy między EBC i krajowymi bankami centralnymi⁸. **W systemie tym krajowe banki centralne, a także ich prezesi mają status hybrydowy, w tym że stanowią wprowadzone organy krajowe, ale działają w ramach ESBC**, który składa się z tych krajowych banków centralnych i EBC.

Trybunał podkreślił, że sprawne funkcjonowanie i właściwe wykonywanie zadań ESBC i Eurosystemu wymaga ścisłej współpracy oraz stałej wymiany informacji między EBC a krajowymi bankami centralnymi, które w nim uczestniczą, co zakłada w sposób konieczny, że dokumenty związane z wykonywaniem zadań ESBC i Eurosystemu znajdują się w posiadaniu nie tylko EBC, ale również krajowych banków centralnych.

W tych okolicznościach Trybunał uznał, że **takie dokumenty są objęte zakresem pojęcia „archiwów EBC”, nawet jeżeli są w posiadaniu krajowych banków centralnych, a nie samego EBC**.

– W przedmiocie naruszenia zasady nietykalności archiwów EBC

Trybunał podkreślił, że w niniejszym przypadku naruszenie zasady nietykalności archiwów EBC może zostać stwierdzone wyłącznie jeżeli, po pierwsze, zatrzymanie w wyniku jednostronnej decyzji organów krajowych dokumentów należących do archiwów Unii może stanowić takie naruszenie, a po drugie, zatrzymane dokumenty rzeczywiście obejmowały dokumenty, które należy uznać za stanowiące część archiwów EBC.

W pierwszej kolejności Trybunał stwierdził, że pojęcie „nietykalności” oznacza ochronę przed jakąkolwiek jednostronną ingerencją państw członkowskich. Potwierdza to fakt, że pojęcie to jest opisane jako stanowiące ochronę przed wszelkimi działaniami w postaci rewizji, rekwizycji, konfiskaty lub wywłaszczenia. W związku z tym Trybunał uznał, że **jednostronne zatrzymanie przez organy krajowe dokumentów stanowiących część archiwów Unii powinno być uznane za stanowiące naruszenie zasady nietykalności tych archiwów Unii**.

W drugiej kolejności Trybunał przypominał, że ciężar dowodu zarzucanego uchybienia w ramach skargi o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego spoczywa na Komisji. To właśnie ona powinna przedstawić Trybunałowi dowody niezbędne do ustalenia przez Trybunał zaistnienia tego uchybienia, nie mogąc opierać się przy tym na jakimkolwiek domniemaniu.

⁴ Protokół w sprawie przywilejów i immunitetów, art. 1, 2.

⁵ Artykuł 282 ust. 1 TFUE; protokół w sprawie ESBC i EBC, art. 1 i 14.3.

⁶ Artykuł 283 ust. 1 TFUE; protokół w sprawie ESBC i EBC, art. 10.1.

⁷ Artykuł 127 ust. 2 TFUE.

⁸ Protokół w sprawie ESBC i EBC, art. 9.2.

W niniejszej sprawie Komisja przyznała, że nie posiadała szczegółowych informacji dotyczących charakteru dokumentów zatrzymanych przez organy słoweńskie, tak że nie była w stanie ustalić, czy część tych dokumentów powinna być zostać uznana za stanowiące część archiwów Unii.

Jednakże **z uwagi na dużą liczbę zatrzymanych w ten sposób dokumentów i funkcje pełnione przez prezesa krajowego banku centralnego, jakim jest Banka Slovenije w ramach Rady Prezesów EBC, i w rezultacie również w ramach ESBC i Eurosystemu, Trybunał uznał, że wykazane zostało, iż dokumenty zatrzymane przez organy słoweńskie w nieunikniony sposób obejmowały dokumenty stanowiące część archiwów EBC.** Trybunał uznał również, że **organy słoweńskie, dokonując jednostronnego zatrzymania takich dokumentów, naruszyły zasadę nietykalności archiwów EBC.**

W tym kontekście Trybunał podkreślił, że protokół w sprawie przywilejów i immunitetów oraz zasada nietykalności archiwów Unii sprzeciwiają się co do zasady zatrzymaniu dokumentów przez organ państwa członkowskiego, w sytuacji gdy dokumenty te stanowią część tych archiwów, a zainteresowane instytucje nie wyraziły zgody na takie zatrzymanie. Niemniej jednak taki organ ma możliwość zwrócenia się do danej instytucji Unii z wnioskiem o wyrażenie przez nią zgody na wyłączenie odnośnych dokumentów spod zasady nietykalności, która w razie potrzeby może być obwarowana warunkami, a w przypadku odmówienia dostępu, zwrócenia się do sądu Unii w celu wydania orzeczenia obejmującego upoważnienie, zobowiązujące tę instytucję do udostępnienia jej archiwów. Ponadto ochrona archiwów Unii nie sprzeciwia się w żadnym razie zatrzymaniu przez organy krajowe w pomieszczeniach banku centralnego państwa członkowskiego dokumentów, które nie należą do archiwów Unii.

– W przedmiocie naruszenia obowiązku lojalnej współpracy

Trybunał, po wcześniejszym przypomnieniu swego orzecznictwa dotyczącego zakresu obowiązku lojalnej współpracy, stwierdził, że **nie umożliwiając EBC po upływie terminu wyznaczonego w uzasadnionej opinii wskazania wśród dokumentów zatrzymanych w dniu 6 lipca 2016 r., dokumentów związanych z wykonywaniem zadań ESBC i Eurosystemu oraz nie zwracając tych dokumentów Banka Slovenije, organy słoweńskie naruszyły ciążący na nich obowiązek lojalnej współpracy z EBC.** Wniosku tego nie podważa fakt, że prokurator generalny zwrócił się do EBC o przedstawienie mu kryteriów umożliwiających wskazanie wśród dokumentów zatrzymanych przez organy słoweńskie dokumentów, które zdaniem EBC stanowiły część jego archiwów. Nawet bowiem po otrzymaniu tej propozycji organy słoweńskie nie podjęły działań w celu umożliwienia EBC wskazania dokumentów związanych z wypełnianiem zadań ESBC i Eurosystemu, które zostały zatrzymane. Ponadto organy te nie uwzględniły wniosku EBC dotyczącego zwrócenia Banka Slovenije wszystkich dokumentów, które organy te uznały za nieistotne dla przedmiotowego śledztwa.

W tym kontekście Trybunał uznał, że fakt, iż organy słoweńskie podjęły działania w celu zachowania poufności tych dokumentów, nie podważa wniosku, że organy te naruszyły w niniejszym przypadku ciążący na nich obowiązek lojalnej współpracy z EBC.

W rezultacie w odniesieniu do okresu następującego po spornym zatrzymaniu, Trybunał uznał, że **organy słoweńskie naruszyły ciążący na nich obowiązek lojalnej współpracy z EBC.**

UWAGA: Skarga o stwierdzenie uchybienia państwa członkowskiego jest kierowana przeciwko państwu członkowskiemu, które uchybiło zobowiązaniom wynikającym z prawa Unii, przez Komisję lub inne państwo członkowskie. Jeżeli Trybunał Sprawiedliwości stwierdzi uchybienie, państwo, którego to dotyczy, powinno jak najszybciej zastosować się do wyroku.

Jeżeli Komisja uzna, że państwo członkowskie nie zastosowało się do wyroku, może wnieść nową skargę i domagać się sankcji finansowych. Jednak w sytuacji nieprzekazania Komisji krajowych środków transpozycji dyrektywy Trybunał Sprawiedliwości może, na jej wniosek, nakładać kary pieniężne już na etapie pierwszego wyroku.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎(+352) 4303 2793.

Nagranie wideo z ogłoszenia wyroku jest dostępne „[Europe by Satellite](#)” ☎(+32) (+32) 22964106.